

Панченко Ольга
аспірант
ННЦ «Інститут аграрної економіки»
м. Київ
Україна

ВНУТРІШНЯ ЗВІТНІСТЬ У СИСТЕМІ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Підвищена увага до управлінського обліку зумовлена факторами, специфічними для сучасного бізнесу: постійне зростання концентрації капіталу; високий рівень внутрішньої та зовнішньої конкуренції; непередбачуваність інфляційних рухів навіть в країнах зі стабільними грошовими системами; значне збільшення витрат різного функціонального призначення. Управлінський облік можна охарактеризувати як інтегруючу систему підготовки ключової інформації і забезпечення нею різних рівнів управління з метою ефективного планування, контролю і покращення якості рішень [2].

Управлінська звітність є кінцевим етапом облікового процесу й відображає комплекс даних про діяльність підприємства в цілому та його структурних підрозділів.

На відміну від бухгалтерської звітності, яка розробляється на основі даних фінансового обліку й орієнтується на зовнішніх користувачів, управлінська звітність формується для внутрішніх користувачів – керівників різних рівнів управління підприємством.

Основна мета управлінської звітності – задоволення інформаційної потреби керівників різних рівнів управління.

Виходячи з цього, по відношенню до управлінської звітності не можуть бути встановлені загальні правила формування та представлення, застосовані єдині звітні форми. Складання управлінської звітності – це внутрішня справа кожної організації.

Основні принципи організації управлінської звітності визначаються специфікою діяльності економічного суб'єкта (організаційно-правова форма, вид власності, масштаб організації, організаційна структура управління, галузь діяльності, технологія та організація виробництва, особливості збуту продукції, порядок і методи обліку витрат та ін.), а також особливостями роботи конкретного підрозділу підприємства, його функціями в системі управління [3].

При цьому здійснення контролю за діями керівників підрозділів передбачає зіставність дій керівників із запланованими цілями, тобто результатами діяльності. Таким чином, внутрішня управлінська звітність повинна відображати відхилення від очікуваних або бажаних результатів по всіх статтях витрат, що дає змогу здійснювати управління за відхиленнями [5].

Виходячи з цього, основними вимогами до внутрішньої звітності в умовах сільськогосподарського виробництва є:

– її слід складати з урахуванням потреб менеджера, відповідального за досягнення результату;

- всередині кожного підприємства повинні діяти постійні єдині форми звітів, в яких мають бути враховані особливості діяльності даного підприємства;
- інформація, відображена у звіті, має бути конкретною і достатньою для прийняття управлінських рішень;
- внутрішня звітність повинна відповідати принципу управління за відхиленнями;
- вона має відповідати вимогам своєчасності й достовірності надання інформації;
- витрати на підготовку звітності не повинні перевищувати економічного ефекту від її використання [5].

При цьому В.Ф. Палій [4] визначає найбільш суттєві недоліки внутрішньої звітності:

- узагальнення інформації для контролю за обсягом продажів або визначення витрат без урахування потреб окремих управляючих, діяльність яких приносить дохід або вимагає витрат;
- інформація, що узагальнюється у звітності, досить часто направлена не управляючому, який відповідальний за дану ділянку господарської діяльності, а його керівникові;
- у звітності надається конкретна інформація із загальних питань, що ускладнює прийняття рішень на
 - конкретних напрямках діяльності;
 - у звітності міститься інформація, внаслідок чого управляючий повинен займатися її сортуванням і пошуком даних, необхідних для управління.

Для кожного з видів виробництва в аграрних формуваннях доцільно використовувати окремі форми управлінської звітності:

- накопичувальні звіти (оперативні) – складаються окремо за видами виробництва біологічних активів, продукції (групами і видами), структурними підрозділами, центрами відповідальності, сегментами підприємства за короткі проміжки часу (тиждень, місяць тощо);
- зведені звіти (поточні) – складаються на основі накопичувальних форм звітності й містять систематизовані дані за видами виробництва, об'єктами обліку, про діяльність підрозділів (показники сегмента) на певну дату (місяць, квартал);
- підсумкові звіти – відображають результати діяльності структурних підрозділів, центрів відповідальності (сегментів) та підприємства загалом за певний період (квартал, рік) [6, с. 84].

Аналіз теорії й практики управлінського обліку, вивчення специфічних особливостей вирощування біологічних активів і виробництва сільськогосподарської продукції дають змогу стверджувати, що внутрішній облік та формування звітності в сільськогосподарських підприємствах доцільно організувати за:

- центрами відповідальності (тваринницькі ферми, рільничі й транспортні бригади тощо);

– видами виробництва (рослинництво, тваринництво, допоміжні та обслуговуючі виробництва) [1].

Етапи формування внутрішньої звітності наведена на рис. 1.

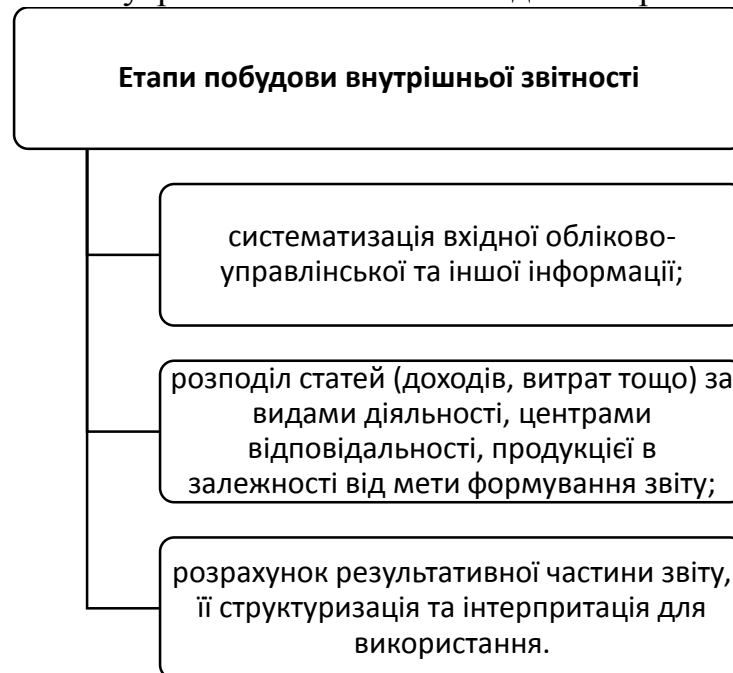

Рис. 1. Етапи формування внутрішньої звітності*

*Джерело: складено автором.

Отже, у сучасних ринкових умовах управлінська звітність є основним джерелом інформації про діяльність підприємства, що дозволяє управлінському персоналу контролювати та впливати на фінансово-господарську діяльність всіх структурних одиниць. При формуванні управлінської звітності необхідно враховувати специфічні особливості сфери діяльності підприємства.

Список використаних джерел

1. Брик Г. Управлінська (внутрішньогосподарська звітність) аграрних формувань. Вісник Львівського національного аграрного університету. Серія : Економіка АПК. 2014. № 21 (1). С. 77–84.

2. Дмитренко А.В., Лебедик Г.В., Яценко В.В. Роль управлінського обліку та проблеми його впровадження на підприємствах. Економіка і суспільство. 2017. № 13. С. 1353– 1358.

3. Зубарева С.А. Основные принципы организации управленческой отчетности. Бухгалтерский учет. 2003. № 2. С. 45–47.

4. Палий В.Ф. Управленческий учет: внутрифирменная отчетность. Бухгалтерский учет. 2003. № 13. С. 62–64.

5. Погосова А.В. Формування внутрішньої управлінської звітності. Агроінком. 2008. № 5–6. С. 116–118.

6. Тлущевич Н. В. Формування системи внутрішньої управлінської звітності в сільськогосподарських підприємствах. Економіка АПК. 2008. № 9. С. 82–88.